

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคแห่งสังคมข่าวสารดังเช่นปัจจุบัน เทคโนโลยีที่สำคัญและเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากที่สุดใน การช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันได้สะดวกและรวดเร็ว ก็คือ การสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (computer network) ซึ่งเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นเทคโนโลยีเพื่อการจัดการการใช้ทรัพยากรข้อมูลร่วมกันอย่างทั่วถึง ทำให้ลดความซ้ำซ้อนของแหล่งข้อมูลและใช้ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ที่กระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันมากขึ้น โดยเฉพาะในวงการศึกษาและการวิจัย ระบบเครือข่ายมีบทบาทอย่างมากในด้านการพัฒนาความรู้ ความสามารถของอาจารย์ นิสิตนักศึกษา และนักวิจัย เพราะเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล หรือสถาบันวิจัยอื่นๆ ทำให้การแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แพร่หลายไปได้ระยะไกล และใช้ระยะเวลาสั้น (มรกต จิวกานนท์ , 2536 : 116)

สำหรับเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ทั่วโลกรู้จักกันดี และใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ก็คือ " อินเทอร์เน็ต (Internet) " ซึ่งอินเทอร์เน็ต จัดเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์จำนวนมากทั่วโลกเข้าด้วยกัน โดยใช้มาตรฐานด้านการเชื่อมต่อของกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกาที่ชื่อ TCP/IP (Transmission Control Protocol / Internet Protocol) ทำให้บุคคลต่างๆที่ใช้เครือข่ายนี้ สามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลระหว่างกันในทุกๆ ด้านได้อย่างรวดเร็ว และในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว จากข้อมูลเมื่อ พ.ศ. 2537 เครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ต่อออนไลน์ ซึ่งหมายถึงการสื่อสารกันตลอดเวลาโดยการใช้วงจรสื่อสารเช่าถาวร หรือ Leased line และสามารถครอบคลุมมากกว่า 84 ประเทศ อีกทั้งสามารถติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งแบบเต็มเวลาและเป็นครั้งคราวได้ถึง 154 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้จากการสำรวจใน พ.ศ. 2536 อินเทอร์เน็ตมีอัตราการเจริญเติบโตสูงถึง 160 เปอร์เซ็นต์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา และ 183 เปอร์เซ็นต์ ในประเทศอื่นๆ ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมในระบบนี้ประกอบด้วยสถาบันการศึกษา 42 เปอร์เซ็นต์ หน่วยงานรัฐบาล 11 เปอร์เซ็นต์ สถาบันทหาร 7 เปอร์เซ็นต์ หน่วยงานธุรกิจ 47 เปอร์เซ็นต์และหน่วยงานอื่นๆอีก 9 เปอร์เซ็นต์ (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ [NECTEC] , 2537 : 8) และจากข้อมูลของ The Internet Society โดย Rutkowski (Cheong , 1996 : 44-45) กล่าวว่า จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตโดย

ประมาณจากการสำรวจในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 1995 มีจำนวน 50 ล้านคน มีคอมพิวเตอร์หลัก (hosts) ที่เชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายกว่า 5 ล้านเครื่อง และมีจำนวนเครือข่ายที่เชื่อมโยงภายในอินเทอร์เน็ต 50,766 เครือข่าย ครอบคลุมสมาชิกในประเทศต่างๆ 93 ประเทศ

จากพัฒนาการของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่ได้ขยายตัวครอบคลุมไปยังพื้นที่ต่างๆทั่วโลก ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่สามารถติดต่อสื่อสารกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ ทั้งนี้จากการที่ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือเรียกย่อๆว่า NECTEC (National Electronics and Computer Technology Centre) ได้เล็งเห็นประโยชน์ของการติดต่อสื่อสารกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีต่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษา การค้นคว้าวิจัย รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข่าวสารและการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆที่เกิดขึ้น จึงได้ให้การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขึ้นภายในประเทศ ที่เรียกว่าเครือข่ายไทยสาร (ThaiSarn - Thai Social / Scientific, Academic and Research Network) ซึ่งเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อระหว่างสถาบันการศึกษา และหน่วยงานวิจัยต่างๆของรัฐเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังได้ทำการเช่าวงจรสื่อสารความเร็วสูง 64 กิโลบิตต่อวินาที ต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่าเป็นประตู (Gateway) ของเครือข่ายไทยสารที่จะติดต่อกับเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายนอกประเทศ ที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยกันได้ (เฉลิมพล แซ่ฉั่น, 2537 : 99) และจากข้อมูลเมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 วงจรสื่อสารได้ขยายความเร็วเป็น 2 ล้านบิตต่อวินาที (หรือ 2,048 กิโลบิตต่อวินาที) (กองบรรณาธิการ, 2539 : 100)

ในระยะแรกของการเริ่มใช้อินเทอร์เน็ต เมื่อปี พ.ศ. 2536 ประเทศไทยมีประตูที่เชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 3 เครือข่าย คือ ไทยเน็ต (Thainet) ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไทยสาร (ThaiSarn) ที่ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และบริษัทเคเอสซี คอมเมอร์เชียลอินเทอร์เน็ต (KSC Commercial Internet) ที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) และนอกเหนือไปจากการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อการศึกษาและวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานวิจัยต่างๆแล้ว ยังได้มีการขยายการให้บริการอินเทอร์เน็ตเชิงพาณิชย์ขึ้น เพื่อสนองความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในภาคเอกชน โดยมีการจัดตั้งศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตประเทศไทย ซึ่งร่วมทุนกันระหว่างสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) การสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) และองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (ปิ่น ภู่วรรณ, 2538 : 13-14)

ด้วยเหตุที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจากทั่วทุกมุมโลก สามารถเข้าถึงแหล่งข่าวสารข้อมูลที่กระจายในเครือข่ายที่เชื่อมต่อเข้าสู่อินเทอร์เน็ต ทำให้อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นคลังเก็บข้อมูลขนาดมหึมาทั้งในแง่ฐานข้อมูลทางบรรณานุกรมและข้อมูลที่มีเนื้อหาเต็ม (full text) ที่สร้างขึ้นโดยบุคคล หน่วยงานการศึกษา ห้องสมุด องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งบริษัทห้างร้านต่างๆ ที่มีทั้งอนุญาตให้นำข้อมูลของตนไปใช้ได้โดยเสรีและที่ต้องเสียค่าบริการ จึงเป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ที่จะต้องศึกษาเรียนรู้ และติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรมต่างๆ เพื่อที่จะได้ใช้อินเทอร์เน็ตให้เต็มที่ คุ่มค่า และเกิดประโยชน์ต่องานในหน้าที่ให้มากที่สุด (วงศ์สว่าง เชาว์ชุตติ , 2539 : 87)

ในส่วนของห้องสมุดนั้น การใช้อินเทอร์เน็ตสามารถช่วยบรรณารักษ์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำวันได้อย่างมาก เช่น งานจัดหา (Acquisitions) บรรณารักษ์สามารถค้นหารายชื่อหนังสือใหม่จากสำนักพิมพ์ได้จาก Web site ของสำนักพิมพ์นั้น และสั่งซื้อหนังสือโดยตรงทางออนไลน์ได้ งานบริการอ้างอิง (Reference) บรรณารักษ์สามารถค้นหาข้อมูลของห้องสมุดอื่นได้โดยใช้โปรแกรมขอเข้าใช้ระบบระยะไกล หรือ Telnet เพื่อหาสารนิเทศที่ผู้ใช้ต้องการ หรือสามารถยืมหนังสือผ่านบริการยืมระหว่างห้องสมุดไปยังห้องสมุดอื่นได้ หรือแม้แต่การทำรายการและจัดหมู่หนังสือ บรรณารักษ์ก็สามารถทำงานได้ง่ายขึ้น โดยการติดต่อกับห้องสมุดอื่นเพื่อค้นหาเลขหมู่หนังสือและหัวเรื่อง จากการใช้วิธีเรียกข้อมูลมาดูด้วยความรวดเร็ว (browsing) นอกจากนี้บรรณารักษ์และผู้ใช้ห้องสมุดยังสามารถใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ในการติดต่อสื่อสารกันได้ ทั้งการตอบปัญหาข้อร้องเรียนต่างๆที่ผู้ใช้ห้องสมุดส่งมา รวมทั้งสามารถส่งสารนิเทศที่ผู้ใช้ต้องการผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ได้ (HJ Mohd and Fadzil , 1996 : 310)

นอกจากประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตดังกล่าวมาแล้ว ห้องสมุดสามารถใช้ประโยชน์จากการค้นหาข้อมูลต่างๆได้ ดังที่ สุกัญญา มกุฏอรฤติ (2537 : 85) กล่าวไว้คือ

1. ช่วยงานจัดหาน้ำดื่มที่ใหม่และทันสมัยได้มากที่สุด สะดวก และรวดเร็ว
2. ให้ประโยชน์แก่นักวิจัย นักวิชาการ ในการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการได้ทั่วโลก
3. ช่วยประหยัดแรงงาน และเวลาของฝ่ายวิเคราะห์ในการจัดหมู่หนังสือ ทั้งยังเป็น การประหยัดงบประมาณ ทำให้การทำงานสั้นลง และได้รับความสะดวกมากขึ้น
4. เป็นประโยชน์ต่องานบริการ ทำให้สามารถบริการข้อมูลให้กับผู้ใช้ได้รวดเร็วและทัน กับความต้องการได้ข้อมูลจากทั่วทุกมุมโลก เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถ และช่วยพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ให้บรรลุตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

สำหรับในส่วนของงานทำรายการและจัดหมวดหมู่(Cataloging and Classification) ซึ่งถือเป็นงานพื้นฐานอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของห้องสมุด ได้มีการนำอินเทอร์เน็ต มาช่วยในการทำงาน ดังที่พบในต่างประเทศว่ามีรายการหนังสือของห้องสมุดมากกว่าร้อยละ 70 ที่ให้บริการระยะไกลผ่านอินเทอร์เน็ตไปยังทั่วโลก ทั้งนี้ด้วยเหตุผลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดของ บรรณารักษ์ และใช้โปรแกรม Telnet เพื่อเข้าถึงรายการห้องสมุดระยะไกล เพื่อเปรียบเทียบรายการที่มีในห้องสมุดภายในท้องถิ่นกับรายการของห้องสมุดที่สำคัญอื่นๆ โดยเปรียบเทียบจากหัวเรื่องและผู้แต่ง รวมทั้งเพื่อการตรวจสอบรายละเอียดทางบรรณานุกรม (Johnson , 1994 : 70)

อย่างไรก็ดีในการทำรายการของห้องสมุดนั้น ยังต้องประสบกับปัญหาต่างๆ หลายประการ เช่น กรณีที่ห้องสมุดได้รับหนังสือภาษาต่างประเทศเข้ามา แต่ไม่มีบรรณารักษ์ทำรายการในห้องสมุด สามารถอ่านภาษาต่างประเทศได้ดีพอที่จะดำเนินการทำรายการได้ หรือกรณีที่เกิดความไม่สมดุลระหว่างปริมาณหนังสือที่มีกับความต้องการของผู้ใช้ จึงเป็นผลทำให้กระบวนการทำงานล่าช้า และมีหนังสือค้างคั่งเป็นจำนวนมาก (Sellberg , 1995 : 35) บางครั้งรายการ MARC (Machine - Readable Cataloguing) ที่ปรากฏในรายการห้องสมุด ซึ่งบรรณารักษ์ทำการค้นได้นั้น เป็นข้อมูลที่ไม่ตรงกับความต้องการ ขณะเดียวกันกลับขาดข้อมูลและรายละเอียดอื่นๆ นอกเหนือไปจากคำที่ใช้ค้นในระบบการเข้าถึงรายการสาธารณะด้วยวิธีออนไลน์ (OPACs - Online public access catalogs) (Bryant , 1990 : 108)

จากการศึกษาเกี่ยวกับการทำรายการโดยระบบออนไลน์ พบปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้ในระบบที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นต้นว่าปัญหาในการเข้าถึงคำในภาษาต่างประเทศ รวมทั้งชื่อต่างๆ ปัญหาเกี่ยวกับการเว้นวรรคให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ปัญหาการเว้นวรรคที่ใช้สำหรับระบบที่ออกแบบมาโดยเฉพาะ และปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตคำค้น (Peter , 1991 : 192) หรือในตัวอย่างจากการศึกษาผู้ใช้ระบบการค้นคืนทางอิเล็กทรอนิกส์ ในกลุ่มผู้ใช้ปลายทางที่ใช้การเข้าถึงรายการสาธารณะด้วยวิธีออนไลน์ในห้องสมุด ซึ่งศึกษาโดย The Council on Library Resources พบตัวอย่างในประเภทของการค้นที่ผู้ใช้ปฏิบัติอยู่ เช่น ในจำนวนของการค้นทั้งหมด มีจำนวนเกินครึ่งหนึ่งที่ใช้คำค้นด้วยหัวเรื่อง มากกว่าชื่อเรื่อง หรือชื่อผู้แต่ง และพบว่า มีข้อผิดพลาดจากการใช้คำสั่งในการค้นประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ (ยกเว้นรายการคำสั่งในระบบ MELVYL ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ที่พบอัตราข้อผิดพลาดประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์) ทั้งนี้จากการศึกษาข้อผิดพลาดของผู้ใช้ พบว่ามีสาเหตุมาจากการที่ผู้ใช้ห่างเหินจากการใช้ และเกิดจากการกระทำของผู้ใช้ที่ขาดความระมัดระวังขณะทำการค้น (Marchionini , 1995 : 32)

นอกจากนี้ในการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของการค้นโดยการเข้าถึงรายการสาธารณะ ด้วยวิธีออนไลน์ ปัญหาที่พบมากในการใช้ OPACs จากการศึกษาชี้ว่า มี 30-50 เปอร์เซ็นต์ ของการค้นโดยใช้หัวเรื่องทั้งหมดไม่พบสิ่งที่ต้องการ และระบบหลายๆระบบมักกำหนดให้ผู้ใช้ใช้ Library of Congress Subject Headings หรือใช้คำศัพท์ควบคุมอื่นๆในการค้น และระบบที่ใช้ส่วนมากไม่มีความสามารถในการเรียกข้อมูลมาดูด้วยความรวดเร็ว อย่างแท้จริง (Marchionini , 1995 : 87)

จะเห็นได้ว่าปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งปัญหาทางด้านเทคนิคและปัญหาเกี่ยวกับผู้ใช้ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการดำเนินงานทำรายการของห้องสมุดแทบทั้งสิ้น ซึ่งสำหรับในประเทศไทย นั้น ยังไม่มีการศึกษาถึงการทำรายการโดยระบบออนไลน์ (Online catalog) โดยเฉพาะการทำรายการโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามก็ยังมีงานวิจัยที่ทำการศึกษาอย่างกว้างๆเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในงานห้องสมุด ของ พรพรรณ บุญยะทิม (2539) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง การใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ในงานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยจากการศึกษาพบว่า มีปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตในงานห้องสมุด ทั้งปัญหาทางด้านผู้ใช้ระบบและปัญหาทางด้านเทคนิค โดยปัญหาด้านผู้ใช้ระบบที่พบมากที่สุดคือ การติดต่อเข้าสู่ระบบติดต่อยาก เนื่องจากเป็นเวลาที่ผู้ใช้มาก ปัญหาขาดทักษะในการใช้ระบบ การเข้าไปสืบค้นสารนิเทศบางฐานข้อมูลไม่สามารถ login เข้าไปได้ เพราะต้องมี Password และขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญระบบ เพื่อปรึกษากรณีเมื่อเกิดปัญหา สำหรับปัญหาด้านเทคนิคที่พบคือ การติดต่อเข้าสู่ระบบไม่สะดวก เนื่องจากหมายเลขโทรศัพท์มีจำนวนจำกัด รวมทั้งคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์มีจำนวนจำกัด วิธีการค้นหาข้อมูลในแต่ละบริการมีความแตกต่างกัน การแสดงผลบนจอช้า หรือไม่สามารถแสดงผลได้ มีการจำกัดเวลาในการใช้และมีอุปสรรคทางด้านภาษา

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยทำการศึกษาถึงสภาพการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด และศึกษาถึงปัญหาและข้อเสนอแนะของบรรณารักษ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด และสามารถใช้เป็นแนวทางในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด อีกทั้งใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร ในการเพิ่มอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่องานทำรายการในห้องสมุด ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ทำรายการของห้องสมุดนั้น มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา

1. สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้งด้านวัตถุประสงค์ของการใช้ แหล่งสารนิเทศที่ใช้ วิธีการเข้าถึง รูปแบบการใช้ สาขาวิชา ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ ผลสำเร็จในการใช้ และระยะเวลาที่ได้รับผล
2. ปัญหาและข้อเสนอแนะของบรรณารักษ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

สมมุติฐานของการวิจัย

1. บรรณารักษ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบเลขหมู่หนังสือและรายละเอียดทาง บรรณานุกรม โดยใช้ชื่อเรื่องเป็นคำค้นในการเข้าถึงรายการห้องสมุด มากกว่าคำค้นอื่นๆ
2. บรรณารักษ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด ส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จในการค้นพบรายการหนังสือที่ต้องการ มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์
3. ปัญหาที่บรรณารักษ์ซึ่งใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบคือ การติดต่อเข้าสู่ระบบไม่สะดวกในช่วงเวลาที่มีผู้ใช้มาก และการขาดความชำนาญในการใช้ระบบ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือบรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในงานวิเคราะห์เลขหมู่และทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนทั้งหมด 121 คน ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการวิเคราะห์เลขหมู่และทำรายการหนังสือภาษาอังกฤษ จำนวน 17 สถาบัน ซึ่งประกอบด้วย 49 ห้องสมุดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

สถาบัน	จำนวนประชากร/คน
มหาวิทยาลัยส่วนกลาง	
1. สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุดคณะใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	26
2. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	6
3. สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	3
4. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล	7
ห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์	1
ห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์	2
ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์	1
ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี	2
ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	2
ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์	1
5. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ	6
6. สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	7
7. สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	4
8. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าพระนครเหนือ	2
สำนักหอสมุดกลางสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร- ลาดกระบัง	4
10. สำนักหอสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอม- เกล้าธนบุรี	2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบัน	จำนวนประชากร/คน
สถาบัน/ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค	
11. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	6
ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	3
12. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	11
ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2
13. สำนักหอสมุดกลาง หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์	
มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม	5
14. ฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ	
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	3
ฝ่ายหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร สำนักวิทยบริการ	
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	4
15. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	3
16. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร	4
17. ศูนย์บรรณสารและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	4

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของห้องสมุด โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตของแต่ละห้องสมุด เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเชื่อมต่อเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ต Gateway ที่ห้องสมุดแต่ละแห่งใช้ในการเชื่อมต่อเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ต และจำนวนหนังสือภาษาอังกฤษที่ทำการจัดหาโดยเฉลี่ยต่อปีของแต่ละห้องสมุด

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดเป็นคำถามปลายเปิดแบบให้เลือกตอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1.วัตถุประสงค์ในการใช้
- 2.แหล่งสารนิเทศที่เข้าใช้และบริการที่ใช้

- 3.วิธีการเข้าถึง
- 4.รูปแบบของผลการค้น
- 5.สาขาวิชาที่เข้าใช้
- 6.ความถี่ในการใช้
- 7.ช่วงเวลาที่ใช้
- 8.ระยะเวลาที่ได้รับผลการค้น
- 9.ผลสำเร็จในการใช้

ส่วนที่ 3 คำถามสำรวจปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด โดยคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการเป็นคำถามปลายปิด และแบ่งเป็นระดับปัญหา 5 ระดับ ส่วนข้อเสนอแนะในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด เป็นส่วนที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร
2. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น จากการสัมภาษณ์บรรณารักษ์งานวิเคราะห์เลขหมู่และทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของ ที่มีการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการทำรายการของห้องสมุดสถาบันละ 1 คน รวม 17 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถาม ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย
4. ทดสอบเครื่องมือกับบรรณารักษ์งานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) จำนวน 15 คน
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข แล้วส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรทั้งหมดโดยทางไปรษณีย์
5. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยพิสัย (range) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
7. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
8. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทาง

- 1.ในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อให้การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น
- 2.ในการตัดสินใจของผู้บริหาร ในการที่จะเพิ่มอุปกรณ์เทคโนโลยี ที่เป็นประโยชน์ต่อ การใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย